

Kerstverhalen voor het hart



JK STENGER

Kerstverhalen voor het hart

Copyright © 2025 by JK Stenger

First edition

This book was professionally typeset on Reedsy.

Find out more at reedsy.com

Contents

<i>Foreword</i>	iv
1 Kerstgedicht	1
2 Waar het licht wacht	2
3 De laatste kerstkaart	10
4 Broeders op Kerstavond	15
5 Een lied op kerstavond	22
6 Wat de koe er van vond	25

Foreword

Beste allemaal,

Met dit kleine kerstboekje willen wij jullie een warme en gezellige kersttijd wensen. Het bevat een verzameling korte verhalen, door ons met liefde geschreven, die hopelijk een glimlach of een moment van rust kunnen brengen in deze drukke en soms donkere dagen.

Het korte verhaal 'Een lied op kerstavond' is niet door ons geschreven, maar uit het Engels vertaald. In een tijd waarin het leven niet altijd even makkelijk is en het duister vaak zo tastbaar aanwezig, willen wij met deze verhalen een klein lichtpuntje brengen.

Een moment om even stil te staan bij wat echt belangrijk is: hoop, liefde en samenzijn.

Wij wensen je een fijne kerst en een nieuwjaar vol kleine (en misschien ook grote) wonderen en mooie momenten.

Koos en Maria Stenger

1

Kerstgedicht

*Ik las laatst een prachtig verhaal dat haast niemand nog kent
over twee meisjes en een kleine vent.*

*Die drie waren op zoek naar de stal van de Heer
want in hun eenzame hartjes leefde de vreugde niet meer.*

Het eerste meisje was blind, het tweede lam.

Het ventje was stom toen hij hier op aarde kwam.

*Maar met zijn drieën geleid door de ster in de nacht,
kwamen ze bij het kindje Jezus, slapend zo zacht.*

*Het kindje werd wakker, en er was zelfs een lach
toen het die kinderen zag.*

Liefde en warmte vulde de stal;

De Heer was gekomen, o genezing voor al.

*En daar in het hemelse licht van de maan
gebeurde het wonder dat voor eeuwig zal blijven bestaan.
Het ene meisje kon zien, het andere stond daar te springen
En dat ventje? Dat kon het kerstlied zingen.*

Waar het licht wacht

Ergens in Drenthe rond 1850

Normaal gesproken was Fien er nooit meer op uitgegaan.

Zeker niet op kerstavond en bovendien was het hondenweer. De wind loeide rond haar eenvoudige huisje ver buiten het dorp. De luiken klapperden, de deuren kraakten en zelfs de kaarsen flakkerden onrustig.

De dokter had gezegd dat ze zich niet mocht vermoeien, zeker niet op zo'n avond als deze. Daar was ze veel te zwak voor. Hij had er alles aan gedaan wat hij met zijn medische kennis kon doen, maar haar ziekte was hardnekkig en hij had haar pas nog verteld dat haar dagen misschien wel geteld waren.

Zo erg was dat niet.

Ze was moe van deze wereld met al die pijn en verwarring en bang voor de dood was ze niet. Er leefde diepe rust in haar hart.

Maar toen ze zich net warm en knus in haar schommelstoel bij de open haard had genesteld met een heerlijke beker warme chocolademelk in haar hand, werd er op de deur gebonkt.

Niet luid, maar toch duidelijk hoorbaar. Toen ze beter luis-

terde, hoorde ze ook een kinderstemmetje.

“Doe open alstublieft ... Help!”

Van de weeromstuit morste ze chocolademelk op haar houten vloer.

Wat was dat nou?

Wie zou er met dit hondenweer nog buiten zijn? En een kind nog wel.

In de buurt woonden geen kinderen. De dichtstbijzijnde boerderij was die van Gerrit Blom; zeker een kilometer verderop, dus hoe zou zo'n kind hier terecht komen?

Het bonzen op de deur hield aan en tenslotte was er maar één ding wat Fien kon doen. Ze stond op en liep voorzichtig naar de deur.

“Hallo,” riep ze onzeker terwijl ze gespannen luisterde. “Wie is daar?”

“Alstublieft, doet u open,” hoorde ze weer. Nu kon ze duidelijk horen dat het de stem van een klein meisje was. Nog even aarzelde ze. Je kon tenslotte nooit zeker weten wie er voor de deur stond.

Maar dit was kerstavond en op kerstavond hoef je toch zeker niet bang te zijn, want dat was de nacht waarop de hemelse gloed werd uitgestort over de aarde. Dit was de enige avond waarop de vrede werkelijk regeerde. En dus schoof ze de knip opzij en opende ze de deur voorzichtig. De ijzige wind blies haar in het gezicht en rukte aan haar lange rok. Haar haren raakten los uit haar knotje en wapperden in het rond en er liep een koude rilling door haar oude lichaam. Maar dat was even niet belangrijk. Wie had er op de deur geklopt?

Ze knipperde met haar ogen en zag daar een klein, verkleumd meisje staan. Haar kleine vlechtjes staken onder haar mutsje uit en haar eenvoudige jasje was met sneeuw bedekt.

“Och mijn arme schaap,” zei Fien. “Wat moet jij nou buiten in deze koude kerstnacht. Kom toch binnen. Je kunt je lekker even warmen bij het vuur en ik maak je een kop warme chocolademelk.” Ze opende de deur wijd, maar het meisje bleef staan.

“Nee,” sprak ze beslist. “U moet meekomen en helpen.”

Helpen? In deze storm?

Maar Fien was altijd de eerste om een hand uit te steken wanneer daar om gevraagd werd en dus schoof ze haar tegenzin opzij en vroeg: “Wat is er dan, mijn kind?”

“Vader heeft een boomtak op zijn hoofd gekregen en hij kan ons koetsje met het paard niet meer rijden. Moeder zit met de baby achterin.”

Fiens hart was meteen geraakt. Ziek of niet ziek, ze moest helpen. Dat kon niet anders.

“Is het ver?” vroeg ze aan het kind.

Het meisje schudde haar hoofd en draaide zich om terwijl ze naar het bos wees. “Net over de heuvel, mevrouw. Bij het meer, bij de wegwijzer naar het dorp.”

Het meer en de wegwijzer naar het dorp... dat was niet zo ver. Daar kon ze nog net komen, zelfs met haar stramme benen. Ze keek het meisje nog eens aan. Wat een bijzonder kind. Het was bijna alsof er een soort licht om haar heen scheen, maar dat kon natuurlijk niet.

“Wacht hier, kind,” zei ze gehaast. “Ik moet nog een omslagdoek halen.”

Terwijl ze naar binnen ging, kreeg ze plots dat nare gevoel dat ze eigenlijk niet wist wat ze moest doen. Zelf kon ze geen koets mennen en met paarden had ze al helemaal niets. Haar grote gekleurde deken zou misschien helpen, maar die was veel te zwaar voor haar oude armen.

Nee... ze kon niet zelf gaan.

Ze moest naar de boerderij van Gerrit Blom. Die had een paard en wagen. En een hart van goud.

Op kerstavond durfde ze hem eigenlijk niet te storen, maar dit was een noodgeval.

Ze sloeg nog een wollen doek om zich heen, trok haar klompen aan en stapte naar buiten.

Het meisje stond geduldig te wachten. Wat een lief kind toch... zo warm, zo zachtmoedig.

En opeens voelde ze haar pijnlijke botten niet meer.

Ze bestrafte zichzelf omdat ze haar verbeelding zomaar zijn gang had laten gaan.

Dat arme schaap had zich vast wel een leukere kerstavond voorgesteld.

“We moeten naar Gerrit Blom,” zei Fien. “Die kan echt iets doen voor je vader en moeder.”

Het meisje knikte gedwee en liep al weg in de richting van de boerderij. Dat was vreemd. Hoe wist dat kind nou waar Gerrit Blom woonde? Maar goed, wat deed het ertoe? Die arme mensen hadden hulp nodig.

Maar het viel Fien niet mee, dat lop***Het verhaal speelt zich af rond 1850, ergens in Drenthe***

en in de huilende wind over die besneeuwde weg door de velden. O, wat was dat koud.

Het leek wel alsof ze helemaal geen jas aan had, want de kou drong gewoon door haar kleren heen en leek zich vast te grijpen aan haar rillende, oude lichaam. De natte sneeuwvlokken sloegen haar in het gezicht en ze hoopte maar dat ze snel bij de boerderij van Gerrit Blom zou komen.

Ze waren nu bijna halverwege; nog even en dan zou ze de lichtjes van de boerderij van Gerrit misschien al kunnen zien. Ze draaide zich om naar het meisje en wilde haar vragen hoe ze

heette. Maar het kind ... was weg. Er liep niemand achter haar aan.

De schrik sloeg Fien om het hart. Was dat kind per ongeluk afgedwaald en liep ze nu ergens huilend rond in de sneeuw? Maar dat kon eigenlijk niet, want de weg naar Gerrit Blom was dan wel besneeuwd, maar er stonden nauwelijks bomen en zelfs in deze storm zou ieder pienter kind de weg makkelijk kunnen volgen.

Fien keek bij het zwakke schijnsel van de maan die even tussen de wolken doorscheen, naar haar eigen voetsporen. Die van het meisje waren er niet. Dat kind was gewoon ... verdwenen.

Op dat moment hoorde ze de hoeven van paarden achter zich en het gekraak van wielen. Ze draaide zich om en haar hart sprong op van vreugde. Daar kwam Boer Blom aan met zijn paard en wagen. Hij kwam natuurlijk uit het dorp en had lekkere dingen bij zich voor zijn familie om kerstavond te vieren. En misschien had hij het meisje ook wel gezien.

Gerrit, een stoere bonk, schrok zichtbaar toen hij Fien daar zo moederziel alleen in de sneeuw zag staan. Hij schreeuwde een bevel naar zijn paard en de wagen kwam direct tot stilstand.

“Fien,” zei hij met verschrikte stem. “Wat doe jij hier in vredesnaam op kerstavond? Foei toch... Straks vries je nog dood.”

“Gerrit,” zei ze beslist. “Er is een familie in nood. Bij het meer en de wegwijzer naar het dorp. Een vader heeft een tak op zijn hoofd gekregen en kan hun kar niet meer rijden. Er is ook een moeder met een baby. Die vriezen nog dood als je niet direct helpt.”

Gerrit Blom fronste zijn borstelige wenkbrauwen. “Hoe weet jij dat?”

“Er klopte een meisje bij me aan de deur. Ze was weggelopen

om hulp te zoeken.”

“Een meisje?” vroeg Gerrit Blom. “En waar is dat kind?”

Fien sloeg haar armen uit, in verwarring. “Ik weet het niet, Gerrit. Ze was hier, maar nu is ze er niet. Het is zó’n lief kind. Ik denk dat ze teruggegaan is naar haar ouders.”

Gerrit was even stil. Fien kon hem zowat horen denken: *Ze is oud... misschien moet ze naar de dokter.*

“Het meisje was er echt, Gerrit,” riep Fien, bijna boos. “Je moet me geloven, anders bevriezen die mensen daar!”

“Goed,” gromde Gerrit. “Klim naast me op de bok. Dan gaan we er meteen heen.”

“Nee,” antwoordde Fien beslist. “Ik loop terug naar huis. Daar is het lekker warm. Het is maar even lopen, maar het is veel te koud om met je mee te rijden.”

Ze zag dat Gerrit dat geen goed idee vond, maar als ze nu terugliep was ze gauw weer thuis en dat was veel beter dan naast Gerrit op de bok te zitten in de kou. En ze had gedaan wat ze kon. Gerrit zou weten wat hij moest doen bij die arme gestrande mensen.

Toen Gerrit een minuut later wegreed op zijn korte route vervulde een diepe vrede Fiens hart. Wat voelde dat fijn. Ze draaide zich om en begon de tocht weer terug naar huis.

Gek genoeg voelde ze de kou niet meer. Het was net alsof er een kacheltje in haar hart was aangestoken dat heerlijk brandde en haar hele lichaam in een heerlijke gloed zette. Ze had dan niet veel gedaan, maar die arme familie bij het meer zou gered worden en dat maakte dat deze kerstavond wel heel bijzonder was.

Nog even en dan zou ze weer thuis zijn.

Toen zag ze een vreemde gloed die ze nog niet eerder had gezien. Daar, een beetje van de weg af, stond een grote eiken-

boom. Die boom kende ze wel. Daar had ze vaak onder gezeten in de zomer. Dan keek ze uit over de met bloemen bezaaide velden en dronk ze de schoonheid in als een reiziger die een heerlijke oase had gevonden na een lange, uitputtende tocht.

Maar dat was altijd een gewone boom geweest, net als alle andere bomen: die straalde niet. En op weg naar Gerrit Blom had hij dat ook niet gedaan.

Maar nu... was het anders.

Het leek wel alsof er licht uit die boom zelf kwam. En niet zomaar wat licht, maar een fonkeling alsof elke tak, tot in de kleinste twijg, bedekt was met lichtgevende kristallen die hun zachte glans de nacht instuurden.

Zou ze daar even gaan zitten?

Ze was zó moe. Ze kon haast geen stap meer verzetten.

Haar hart klopte in haar keel terwijl ze bleef kijken.

Het was maar een paar passen van de weg, dus ze stapte voorzichtig door de dikke sneeuw naar de lichtende eik.

Hoe heerlijk zou het zijn om daar heel even te rusten.

Misschien zelfs beter dan in haar stoel bij de kachel.

Toen ze dichterbij kwam, leek het alsof ze een zee van rust en vrede binnenstapte. De gelukzalige warmte die ze al eerder had gevoeld leek hier alleen maar sterker en opeens was het doodstil. Het gehuil van de wind was weg. Alles om haar heen leek te flonkeren. En haar moeheid ... die was ook weg, net als die nare, lastige pijn in haar ledematen.

Of verbeeldde ze het zich maar en was ze gewoon duizelig van de kou?

Voorzichtig strekte ze haar arm uit en probeerde de boom aan te raken. Maar op dat moment verscheen het lachende gezicht van het meisje met de vlechtjes van achter de boom.

“Dit is het einde van je reis,” zei het kind met een stralend

gezicht. “Je tijd is gekomen en ik mag je naar huis leiden.”

“N-Naar huis?” stamelde Fien.

Het meisje knikte en haar vlechtjes sprongen vrolijk op. “Iemand die zijn leven overheeft voor anderen, heeft de grootste liefde. Grotere liefde bestaat niet,” zei ze zacht. “Ga maar tegen de boom aan zitten. Meer hoeft je niet te doen.”

En zo kroop ze onder de glanzende takken en sloot ze haar ogen.

Bij daglicht werd ze gevonden, met een vredige glimlach op haar lippen. Niemand kon zeggen wat er precies gebeurd was. Gerrit Blom had die avond drie mensen gered, maar hij kon zichzelf wel om zijn oren slaan dat hij Fien niet eerst naar haar huisje had gereden. Maar hij moest toegeven dat de hemelse rust die nog steeds van haar gezicht straalde wel heel bijzonder was. Ze had iets heel moois gezien, iets wat niemand anders gezien had, maar iedereen wist het zeker: Fien was op de stormachtige en donkere kerstnacht ergens heen gegaan waar het licht was.

De laatste kerstkaart

Elk jaar viel de kaart bij haar op de deurmat.

Ze had er geen idee van wie hem verstuurde, maar elk jaar lag er weer zo'n kaart, vlak voor kerstmis. Iedere keer stond er dezelfde zin op geschreven. *“Je bent niet alleen. Prettig kerstfeest.”*

Wat betekende dat en wie dacht er aan haar? En alleen? Ze was zeker niet eenzaam, in elk geval niet heel erg.

De eerste keer was ze een beetje boos geworden toen ze de kaart las. Het idee, dat iemand het nodig vond haar te confronteren met het feit dat ze alleen was. Maar toen ze hem bekeek kon ze wel zien dat hij met grote zorg was uitgezocht. Het was een bijzondere kaart. Niet zo'n schreeuwerig ding dat je in een pak van twintig voor een habbekrats op het internet bestelde, zodat je zonder veel kosten te maken toch een kaartje kunt versturen. Dat soort kaarten vielen rond de kersttijd met vaste regelmaat in de bus. Die kwamen van goedbedoelende kennissen, een neef uit Engeland en er was ook altijd een onbenullige kaart van het tuincentrum bij om je er vooral maar aan te herinneren dat ze op tweede kerstdag geopend waren. Nee die gingen doorgaans direct naar het oud papier.

Maar die bijzondere kaart ... Nadat ze haar oorspronkelijke frustraties te boven was gekomen kreeg die een plaatsje op de schoorsteenmantel. En dat gebeurde elk jaar opnieuw. Op de een of andere manier straalde die kaart een zekere rust uit. En rust was juist iets waar ze zo enorm naar verlangde.

Dit jaar stond het kerststalletje op de kaart afgebeeld. De koeien, de schapen en het ezeltje stonden eerbiedig op de achtergrond, maar de kribbe met het kerstkindje zelf was omringd door vriendelijk lachende mensen, allemaal gekleed in hun gewone dagelijkse kloffje. Er stond een zakenman bij met een dure aktetas, een jochie van een jaar of tien met een voetbal en een schoonmaakstertje met een bezem. Een wat oudere dame met zilvergrijs haar probeerde de pasgeboren baby op te tillen en Maria en Jozef leken het allemaal prima te vinden.

Als de wereld er toch eens zo zou mogen uitzien. Maar dat was niet zo. Dat hele kerstgebeuren was niet meer dan een droom die nooit verwezenlijkt zou worden. Er was geen vrede op aarde en normaal gesproken zouden al die mensen op het plaatje nooit samen zo vriendelijk lachend en vredig rond een kribbe staan.

Als de afzender niet eens de moeite nam om zijn naam onder de kaart te schrijven was het misschien toch een reclamestunt van het een of andere bedrijf. Maar ze zette die gedachte meteen weer uit haar hoofd. Daar was die kaart veel te mooi voor. Iemand die nieuwe klanten probeerde te werven zou de naam van het bedrijf vast en zeker met gouden letters voorop de kaart gezet hebben. Zo'n kaart mocht niet zomaar naar de papierbak.

Dus bleef het mysterie onopgelost. Ook dit jaar kwam hij weer op de schoorsteenmantel terecht en iedere keer dat ze er langs liep keek ze er even naar. Er was dus toch iemand die aan haar dacht, al was het klaarblijkelijk alleen maar met kerstmis.

Veel vrienden had ze niet. Zeker met kerstmis zag je die ook

niet.

Eigenlijk had ze er niet zo veel meer mee. Het was altijd wel gezellig, met lichtjes en lekker eten, maar sinds ze haar man verloren was na een lang ziekbed was de lol er wel af. Kerstmis was in wezen een kerkelijk feest en in de kerk kwam ze niet graag. Vroeger waren zij en Evert er nog wel geweest. Hij wilde dat graag, en op kerstavond gunde ze hem dat plezier. Verder kwam ze er nooit, want aan God had je niets.

Dat was ook zo'n kennis, waar je over gehoord had. Zo iemand die goede dingen deed voor brave mensen. En dat gevoel was na de dood van Evert alleen maar sterker geworden.

Het kerstfeest werd voor haar een saaie bedoening. Op eerste kerstdag kon ze terecht bij haar broer in Wageningen en op tweede kerstdag bleef ze lekker thuis en deed ze voor niets of niemand de deur open. Dan keek ze naar de buis, at ze niets bijzonders en keek ze zo nu en dan even naar de kaart op de schoorsteenmantel.

“Je bent niet alleen, Prettig Kerstfeest.”

Vreemd toch, hoe zo'n stukje karton met wat inkt zo mooi kon stralen dat het je een goed gevoel gaf en het idee dat er toch hoop was.

Als ze toch eens te weten kon komen van wie hij kwam ...

En toen, tussen Oud en Nieuw viel er een andere envelop bij haar op de deurmat. Dit was geen kerstkaart maar een handgeschreven brief. Haar naam stond erop, met bibberige letters: *Elara Broeckhuizen*.

Ze draaide de brief om en las de afzender en haar ogen werden groter toen ze begreep wie hem geschreven had. De brief kwam van haar oude buurvrouw uit de tijd dat zij en haar man nog in Leeuwarden woonden. Direct na zijn dood was ze er weggegaan en ze had al in geen tien jaar meer aan die vrouw gedacht.

Zo, die was dus ook nog in leven.

Ze scheurde de brief open en schoof het velletje voorzichtig uit de envelop.

Lieve Elara

Je zult je wel afvragen waarom je een brief krijgt van mij, jullie oude buurvrouw uit Leeuwarden. Wij hebben tenslotte nooit meer met elkaar gesproken, maar ik heb je elk jaar een kerstkaart gestuurd...

Elara voelde haar hart bonken in haar keel. Dus ... de oude buurvrouw had die kaart verstuurd. Ze las haastig verder.

Vlak voordat Evert stierf, belde hij me. Hij vroeg me om jou elk jaar met kerst een kaart te sturen. Op die kaart moest één zin staan: je bent niet alleen.

Hij wilde dat je zou weten dat zijn liefde niet ophoudt bij de grens van dit leven. Dat er iets blijft, iets zachts, dat nog steeds bij je is. Hij vroeg me ook om aan je te denken, om een gebed voor je te fluisteren, telkens als het kerst werd. En dat heb ik gedaan. Elk jaar heb ik jouw naam zachtjes neergelegd bij het Kind in de kribbe, omdat liefde nooit echt verdwijnt.

Er rolde een traan uit haar ogen die pardoes op de brief viel die ze met trillende vingers vasthield. Opeens was het alsof Evert naast haar stond. Voor een kortstondig hemels moment omringde een gelukzalige warmte haar dorre hart. Maar toen ze verder las kon ze haar tranen niet langer bedwingen.

Ik schrijf je nu, omdat ik zelf bij de poort sta en weet dat ik je geen kerstkaart meer zal kunnen sturen. Maar ik wilde je nog één ding zeggen, iets wat Evert altijd al wist: je bent nooit alleen.

Liefs en zegen van je oude buurvrouw

Er brak iets open in Elara's hart.

Die dag hilde ze alsof alle opgespaarde jaren van stilte eindelijk loskwamen. Ergens tussen de tranen door voelde ze

het: ze was nooit alleen geweest, ze had het echter niet begrepen. Het was tijd om een nieuwe weg in te slaan. Over een paar uur zou het nieuwe jaar beginnen, en dit keer voelde het ook nieuw.

Ze was niet alleen. Met dat besef kon ze de wereld aan.

Broeders op Kerstavond

Het was Kerstavond, 1917

Ik verschool me angstig achter een barricade van hout, modder en prikkeldraad en hield mijn geweer stevig omklemd, maar veel vertrouwen gaf het wapen mij niet. Er lagen al zoveel kameraden dood naast mij in de loopgraaf. Wanneer zou het mijn tijd zijn?

Plotseling daverde alles om mij heen. Een diepe dreun schokte door mijn lichaam en mijn oren voelden alsof ze van binnenuit samengeperst werden. Een onzichtbare, donkere hand leek me op te tillen, om me een paar tellen later weer hard op de grond te gooien.

Een granaat?

Mijn oren suisden, mijn longen brandden. Modder plakte mijn oogleden dicht; als ik ermee probeerde te knippen voelde het aan als schuurpapier. Ik wreef de aarde uit mijn ogen en keek verward om me heen.

Waar was ik?

In een krater; omringd door stukken metaal en klonten nat, smerig slijk. Mijn been bloedde, maar het leek niet ernstig; slechts een vleeswond. Dat zou wel genezen. Hoe ik hier terecht

was gekomen, dat was een raadsel. Ik moest terug, en snel ook. Terug naar de betrekkelijke veiligheid van de loopgraaf. Hier was ik alleen en onbeschermd. Ik had niet eens mijn geweer meer. Had ik mijn zakbijbel nog?

Ja, tot mijn opluchting had ik die nog.

Met moeite stak ik mijn hoofd boven de rand van de krater uit. Wat ik zag, was geen mooi gezicht. Overal rook, vuur en verwoesting en daaroverheen de verschrikkelijke geluiden van inslaande granaten, ratelende geweren en schreeuwende mannen. Het was alsof ik naar een concert uit de hel luisterde; een muziekstuk waar geen mens iets aan had.

Net toen ik me weer in de krater wilde laten terugzakken, hoorde ik een kuch achter me.

Ik keek om en tot mijn ontzetting zag ik een vijandelijke soldaat de krater in strompelen. Zijn gezicht was asgrauw van pijn, maar hij had wel een geweer. De bajonet glinsterde in het licht.

Toen zag hij mij.

Zijn uitdrukking veranderde. Hij zette zijn pijn, vermoeidheid en angst opzij en keek mij aan met vernietigende, harde ogen.

Mijn hart bonsde. Niet bewegen. Niet knippen.

Hij leek even te twijfelen, maar richtte uiteindelijk zijn geweer op mijn borst.

God, help me.

Het leek wel alsof alles in slow motion werd afgedraaid. Nog een paar tellen en dan zou alles voorbij zijn. Ik zag het gezicht van mijn dochter. Haar cadeautjes onder de kerstboom... de taart... de kaarsjes... hoe ze mij een kusje gaf. En Catherine, mijn lieve vrouw... Wie zou er voor haar zorgen als ik stierf?

Maar dat kon niet. Dat mocht niet. Kerstavond was geen nacht om te sterven. Dit moest een nacht zijn van vrede en licht. Vrede

op aarde, in de mensen een welbehagen...

Vreemd genoeg voelde ik geen angst. Ik was niet bang om te sterven. De hemel zou beter zijn dan deze hel op aarde. Maar ik moest blijven leven... echter, hoe? Ik had niets om mij mee te verdedigen.

Mijn Bijbel.

Wat een dwaasheid. Een Bijbel was geen wapen. Die soldaat zou mij uitlachen. Mij bespotten, alvorens zijn kogel mij genadeloos zou verscheuren. Maar het was het enige dat ik kon bedenken. Dus trok ik mijn zakbijbeltje uit mijn jas en hield het boekje als een schild voor me.

Voor een kortstondig moment leek zelfs de oorlog om ons heen zijn adem in te houden; de tijd stond stil. De ogen van de soldaat werden groot en hij staarde mij aan, vol verbijstering.

Hij liet zijn geweer zakken en gooide het op de grond. Hij tastte in zijn zak en tot mijn verbazing haalde ook hij een kleine Bijbel tevoorschijn. Hij hield hem omhoog zodat ik hem goed kon zien en sprak langzaam, bijna plechtig:

“Brüder?”

Verwonderd knikte ik en fluisterde terug:

“Ja, broeders.”

Zonder nog een woord te zeggen kwam hij dichterbij. Zijn vuile, ongeschoren gezicht kreeg een zachte glimlach en de haat en de hardheid in zijn ogen verdwenen. Hij hurkte naast mij neer en wreef met zijn bemodderde hand over zijn helm.

“Verschrikkelijke oorlog,” mompelde hij. “Ich bin Franz.”

“Melvin,” antwoordde ik, nog trillend. Ik keek naar zijn gehate uniform, maar zag geen vijand meer. Franz was jong, met strohaar, eigenlijk nog maar een jongen, vast niet ouder dan negentien of twintig.

Toen wees hij met een bebloede vinger naar zijn Bijbel en zei

met een zwaar Duits accent:

“Es ist Kerstmis.”

Ik knikte. Dat was het. Maar deze wereld van bloed en modder had weinig gemeen met de herdertjes op het veld die engelen zagen en naar Bethlehem gingen om het kerstkindje in een kribbe te vinden.

Toch had hij gelijk. Het was Kerstavond en ik voelde opeens een vreemde verbondenheid met die ongeschoren soldaat die mijn vijand had moeten zijn.

Franz haalde een verkreukelde foto van een beeldschone vrouw tevoorschijn.

“Frau,” zei hij trots. “Woont in Koblenz.”

“Mooi,” antwoordde ik en liet hem een foto van mijn vrouw zien. Hij keek ernaar alsof ze een heilige was, knikte eerbiedig en fluisterde:

“Eine schöne Frau.”

We wisten niet goed wat we nog konden zeggen. Maar woorden waren niet nodig. We zaten naast elkaar, in een bijna heilig moment van vrede, midden in die waanzinnige oorlog. Een granaat sloeg vlak naast de krater in, maar doofde. Wij tweeën zaten er als broeders. Veilig in ons kleine stukje stilte.

Het schemerde, en weldra zou de duisternis over het slagveld vallen. Misschien konden we dan, als het donker was, terug naar onze eigen linies. Maar beide legers stuurden luisterpatrouilles uit, dus we moesten erg voorzichtig zijn en fluisteren. Een felle lichtkogel schoot boven ons omhoog en verlichtte het slagveld met een harde, koude gloed. We bleven stokstijf zitten.

Toen haalde Franz een Duitse chocoladereep tevoorschijn.

“Eet,” zei hij zacht. “Hij is lekker.” Hij haalde hem uit de verpakking met de precisie van een chirurg. “Eerste chocolade in drie maanden. We delen, jah?”

“Ja, we delen,” zei ik. “We delen alles wat we hebben. Ik... ik geef jou een kerstgeschenk.”

Hij trok zijn wenkbrauwen op toen ik in mijn zak rommelde en een klein zilveren kruisje tevoorschijn haalde, een geschenk van mijn vrouw. Ik legde het in zijn hand. Franz kreeg tranen in zijn ogen.

“Ik had ook zo’n kruisje,” fluisterde hij. “Maar kwijtgeraakt... ergens op het slagveld.”

Toen duwde hij de hele chocoladereep in mijn handen.

“Dit is mijn geschenk voor jou deze Kerst. Jij mag alle chocolade hebben.”

Ik schoot in de lach.

“Wil jij dat ik alles opeet terwijl jij niets hebt?” Ik schudde mijn hoofd. “Dat gaat niet gebeuren. Niet op Kerstavond.” Ik brak de reep in tweeën en gaf hem de helft terug.

Hij bloosde. “Ik heb niets anders om je te geven,” fluisterde hij.

“Jawel,” zei ik zacht. “Je hebt mij je vriendschap gegeven. Ik had geen mooier cadeau kunnen wensen.”

Hoewel we elkaar maar met moeite konden verstaan, leek hij mij te begrijpen, want er verscheen een tevreden uitdrukking op zijn gezicht. Toen toonde hij het kruisje van mijn vrouw weer en zei:

“Na oorlog weer jouw kruisje.”

“Goed,” zei ik.

Ik pakte mijn veldfles; er zat nog wat lauwe koffie in. Ik zette hem tussen ons in, als uitnodiging, en zo zaten we daar. In stilte. De wereld was duister, maar ik had het gevoel dat onze krater omringd was door een bovenaards licht, onzichtbaar voor iedereen, maar sterk als een schild.

Een kerstlied kwam in mijn gedachten. Ik wist dat zingen

gevaarlijk was, maar iets in mij zei dat ik moest zingen. Dus begon ik de melodie te fluisteren:

*Stille nacht, heilige nacht
Slaap gerust, sluimer zacht
Kindje, niets dat uw rust nog verstoort
Stil is alles, slaap rustig voort
Eng'len houden de wacht
Slaap dus maar rustig, slaap zacht*

Franz' ogen begonnen te stralen en hij neuriede zacht mee in het Duits.

Tranen vulden mijn ogen. In een wereld vol geweld, midden in de hel, zaten twee vijanden als vrienden bij elkaar, in een stukje hemel.

Niemand ontdekte ons. Ik ben ervan overtuigd dat een cordon van onzichtbare engelen de zoeklichten bij onze krater wegleidde.

We sliepen die nacht niet. We probeerden ook niet terug te sluipen naar onze loopgraven. We deelden zo goed als we konden onze levensverhalen, onze angsten, onze dromen. We hadden misschien wel de meest bijzondere Kerstavond ooit.

Bij het eerste morgenlicht vonden Duitse soldaten ons. Ze waren niet vervuld van datzelfde licht dat Franz had gevonden. Ondanks zijn protesten sleurden ze mij weg. Ik werd krijgsgevangene. Terug de zondige wereld in, maar de vrede die ik die nacht vond, bleef voorgoed.

Keulen, 1930

Ik liep door de stationshal. Het was opnieuw Kerstavond en ik was naar Duitsland gekomen. Ik had eindelijk gehoord waar Franz was. Hij leefde nog, werkte als kok in een respectabel restaurant, en we hadden afgesproken elkaar op Kerstavond te ontmoeten.

Hij zag mij meteen toen ik uit de stationshal kwam en onze blikken ontmoetten elkaar. Hij was nog steeds blond, al werd hij kaler, maar zijn ogen straalden met dezelfde zachte gloed als die avond in de krater. Er verscheen een brede glimlach op zijn doorleefde gezicht en hij kwam op mij afgerend. Toen hij dichterbij was, greep hij mij vast en nam hij mij in een stevige omhelzing, onverschillig wat anderen daarvan zouden denken.

“Vanavond,” zei hij, “ben jij de eregast in het restaurant waar ik werk. Vanavond herbeleven wij onze Kerstavond uit de loopgraaf. Ik heb de eigenaar verteld over onze ontmoeting, en hij zal voor ons koken. Voor niets. Maar eerst dit...”

Hij zocht in zijn jaszak en haalde daar het zilveren kruisje van mijn vrouw uit.

“Ik zei het je toch,” sprak hij, “na de oorlog geef ik het je terug.”

Toen nam hij mijn handen in de zijne en zei met gebroken stem: “Vijanden door oorlog, maar broeders door genade.”

De tranen sprongen ons in de ogen.

Een lied op kerstavond

Vertaald uit: It happened on Christmas Eve

Het was kerstavond 1875. Een beroemde Christelijke zanger van die tijd, Ira Sankey, reisde per stoomboot op de rivier de Delaware. Het was een rustige avond. De sterren stonden hoog aan de hemel en er waren een heleboel andere passagiers op het dek verzameld. Sankey werd gevraagd om iets te zingen. Hij leunde tegen de reling en hief zijn blik in gebed naar de sterrenlucht. Hij wilde eigenlijk een kerstlied zingen maar hij voelde een onbedwingbare neiging om ‘Heiland, als een herder leid ons’ te zingen. “Er heerste een volkomen stilte. De woorden en de melodie die opwelden uit de ziel van de zanger, zweefden over het dek de stille rivier op. Alle harten waren ontroerd.

Toen het lied ten einde was kwam er een man met een ruw, verweerd gezicht naar Sankey toe die zei: “Heeft u misschien in het leger van de noordelijke staten gediend?” 1

“Jazeker,” zei Sankey, “In de lente van 1860.”

“Kunt u zich nog herinneren of u op wacht stond op een heldere maanverlichte avond in 1862?”

“Jawel,” antwoordde Sankey, stomverbaasd.

“Ik stond daar ook,” zei de vreemdeling, “maar ik diende in het leger van de zuidelijke staten. Toen ik u daar op uw post zag staan zei ik in mezelf: Die vent komt hier nooit meer levend vandaan.” Ik hief mijn musket en richtte.

Ik stond in de schaduw, volkomen verborgen, terwijl het maanlicht op u scheen. Op dat moment, net zoals nu, hief u uw ogen hemelwaarts en begon te zingen. Muziek, vooral gezang, heeft altijd een magische uitwerking op me gehad en ik haalde mijn vinger van de trekker.

“Ik zal hem het lied tot het einde laten zingen,” zei ik in mezelf, “dan kan ik hem daarna altijd nog afschieten. Hij is toch al mijn slachtoffer en mijn kogel kan hem niet missen.” Maar het lied dat u zong was hetzelfde lied dat u nu heeft gezongen. Ik kon de woorden duidelijk horen:

*‘Leer ons vroeg uw weg bewand’len
Vroeg uw licht betrachten Heer
Leer ons naar dien wil te hand’len
Dat we u eren keer op keer’*

“Toen u uitgezongen was kon ik onmogelijk mijn geweer op u richten. Ik dacht: “De Heer, die in staat is die man van een zekere dood te redden moet zeker groot en machtig zijn.”

Mijn arm viel slap langs mijn lichaam, helemaal uit zichzelf.

“Sinds die dag heb ik rondgezworven van hot naar her, maar toen ik u zojuist zag staan bidden precies zoals die andere keer, toen herkende ik u. In die tijd werd mijn hart gewond door uw lied. Nu vraag ik u om me te helpen genezing te vinden voor mijn zieke ziel.”

Sankey was tot in het diepst van zijn hart ontroerd. Hij sloeg

zijn armen om de man heen die in oorlogstijd zijn vijand was geweest. En die avond vond de vreemdeling de Goede Herder als zijn Heiland.

1 Tijdens de Amerikaanse Burgeroorlog (1849-1865)

Wat de koe er van vond

Een kerstverhaal voor kinderen

De mensen zeggen altijd dat dieren maar dom zijn. “Dieren kunnen niet denken,” zeggen ze. “Dieren begrijpen niets.” Natuurlijk hebben ze daar tot op zekere hoogte gelijk in. Ik kan bijvoorbeeld niet praten en lezen. Ik kan ook niet schrijven. Als ik heel eerlijk ben geef ik toe dat ik ook niet goed kan denken.

Als ik probeer te denken begint mijn koeienkop meteen pijn te doen en dat heeft direct een verkeerde uitwerking op mijn melk. Denken doe ik dus liever niet. Daar hou ik me zo min mogelijk mee bezig.

Ik ben dan ook nooit naar school geweest, zoals jij, maar dat is misschien maar goed ook. Kun jij je voorstellen wat een chaos dat zou veroorzaken als er opeens een koe het klaslokaal zou binnenkomen die aan een tafeltje zou gaan zitten?

Dus ik ben inderdaad een beetje een domme koe.

Maar toch...

Toch weet ik meer dan je denkt. Wij dieren voelen bijvoorbeeld van alles. Om iets aan te voelen hoef je niet alles te begrijpen.

Jullie mensen noemen dat instinct of zo, maar het is echt waar. Mijn vriend de ezel heeft het ook. En het paard ook en de twee schapen die bij ons in de stal staan.

Wij doen alles op ons gevoel en dat was laatst ook het geval.

Het gebeurde op die heel bijzondere nacht.

Ik herinner het me nog goed.

Dat is heel bijzonder, want ik vergeet altijd alles. Mijn koeienhersens kunnen tenslotte bijna niets onthouden, maar die nacht, die was zo bijzonder, die kan ik niet vergeten.

Het begon toen het allang donker was en wij; mijn vriend de ezel, het paard en de twee schapen allemaal stonden te doezelen.

Opeens gooide de boer de staldeur open en liet hij twee mensen binnenkomen. Een man en een vrouw. O, wat zag die vrouw er moe uit. En ze had een dikke buik.

“Volgens mij is ze zwanger,” zei mijn vriend de ezel.

De boer zei dat ze maar in het stro moesten gaan liggen en dat hij er verder niets mee te maken wilde hebben. Wij vonden het maar raar. Er lagen wel eens vaker mensen in de schuur te slapen. Bedelaars en landlopers, maar een man met een zwangere vrouw... Nee, dat had ik nog nooit gezien.

Ik vond die twee wel aardig. De vrouw had een lief gezicht. Die man trouwens ook wel, maar volgens mijn vriend de ezel vind ik alle mensen lief, dus dat zegt misschien niet zo veel. Wij aten nog een lekker hapje uit onze voederbak en wilden net gaan slapen toen die vrouw opeens begon te zuchten en te kermen.

“Asjemenou,” zei mijn vriend de ezel. “Wat zullen we nou krijgen?!”

Die man werd heel zenuwachtig en deed van alles om het die vrouw gemakkelijk te maken. Ze lag maar te steunen en te puffen. Ik snapte er niets van, maar mijn vriend de ezel wist het wel.

“Ze krijgt een kindje,” zei hij overtuigd. Dat had ik nog nooit

meegemaakt.

Er komt een kindje. Er komt een kindje!

Ik begon van opwinding luid te loeien.

En toen, zo maar opeens, hield de man een klein baby'tje in zijn armen.

Heel teer en zacht.

Wat een lief kereltje was dat. En zo klein!

Ik loeide nog harder.

De man probeerde het jongetje een beetje schoon te maken en wikkelde hem in een doek. Ik vroeg me af wat hij zou gaan doen. Toen liep hij naar onze voederbak en legde dat kereltje bovenop ons avondeten. Kun je je dat voorstellen?

De schapen keken heel verward en mijn vriend de ezel kon geen woord uitbrengen. Ik trouwens ook niet. Je legt toch geen baby'tje in iemands voederbak? Maar die man zei tegen de vrouw dat het baby'tje alleen op die manier lekker warm kon blijven.

Toen keek ik met mijn grote koeienogen eens goed naar dat ventje. Zijn kleine vingertjes staken net boven de doek uit.

Dat was echt een mooi ventje. Maar wat voelde dat bijzonder. Wat gebeurde er eigenlijk? Het was opeens alsof het dag was geworden, want er was overal licht. Het leek wel alsof er warmte van dat mannetje afkwam. Wat voelde dat fijn.

Mijn vriend de ezel voelde het ook. En de schapen en het paard ook. Iedereen voelde het. Opeens was iedereen blij. Ik begon weer luid te loeien. Als ik had kunnen zingen had ik gezongen, maar dat kan ik helemaal niet. Ik snapte er niets van, maar ik was zo blij.

Mijn vriend de ezel balkte er ook lustig op los en zelfs de schapen, die zich normaal altijd heel gereserveerd gedragen waren opgewonden aan het blaten. En het paard hinnikte dat het een lieve lust was.

Ik loeide dat de Redder was geboren. De Redder van de wereld was gekomen en dat in onze stal!

Er gebeurde die nacht nog van alles. Er kwamen schaapherders langs en alles bleef maar licht en schoon. Pas tegen de morgen, toen de boer ons van stal kwam halen, werd alles weer normaal.

Als je mij vraagt wat het allemaal precies betekende dan kan ik je dat niet vertellen, want ik ben tenslotte maar een koe, maar ik weet zeker, heel zeker, dat het een heel belangrijk moment was. Het mooiste moment uit de hele wereld. En wij waren erbij. De Redder werd geboren in onze stal en ik zal het nooit vergeten